

KORRAKAITSEMEETMED PÄÄSTETÖODEL JA LAIEMALTKI

RIINA KROONBERG, TRIIN ROOSVE

Võtmesõnad: avalik õigus, õigusaktid, haldustoimingud, ametnikud, korra-
kaitseõigus

Ülevaade. Artikkel on õigusalane deskriptiivne uurimus, mille koostamisel on lähtutud õigusriigi põhimõttest, eeskätt rakursiga õigusselgusele ja põhiõiguste kaitsele. Artiklis selgitatakse päästeseaduse asendit korra- ja demineerimistööde süsteemis selleks, et vastata küsimusele, millise volitusnormi alusel teeb Päästeamet ettekirjutuse tuleohutusnõuete riiklikus järelevalves. Lisaks tuuakse välja kahe pääste- ja demineerimistöödel rakendatava erimeetme (valdusesse sisenemine ja valduse läbivaatus) kohaldamise erisusi sätestatavate normide tõlgendusprobleemid. Sellega seoses uuritakse ühtlasi, kas päästetööde juhi staatus ja kutsenõuded on piisavad õigusnormide tõlgendamiseks. Lisaks käsitletakse põgusalt haldusorganite vahelise koostöö aluseid eesmärgiga selgitada, kas päästetöödel kohaldatavate korra- ja demineerimistööde pakett on piisav.

SISSEJUHATUS

Artiklis analüüsitakse päästeseaduse (edaspidi PäästeS) ja kaasnevalt tuleohutuse seaduse (edaspidi TuOS) staatust korra- ja kaitseõiguse süsteemis. Artiklis tuuakse välja mõned kitsaskohad päästetöödel kohaldatavate korra- ja kaitsemeetmete regulatsioonis. Ühtlasi uuritakse, kas päästetööde juhi staatus ja kutsenõuded on piisavad õigusnormide tõlgendamiseks, et ületada võimalikke õigusselguse probleeme. Lisaks käsitletakse põgusalt haldusorganite vahelise koostöö aluseid eesmärgiga selgitada, kas päästetöödel kohaldatavate korra- ja kaitsemeetmete pakett on piisav.

Päästeameti pädevuses olevate korra- ja kaitsemeetmete regulatsioonist ja seaduse korrastamise vajadusest on kirjutanud Ülle Vanaisak ajakirja *Verbis Aut Re* artiklis „Päästeseadus vajab põhjalikumat täiendamist“. Artiklis keskendutakse eeskätt demineerijate vahetu sunni kohaldamise vajadusele (Vanaisak, 2020, lk 2). Päästeameti korra- ja kaitsemeetmetest on käsitlenud Martin Lambing artiklis „Ohuolukorras varjumise korraldamine elanikkonna kaitseks: kas riigi kaitsekoostöö ja Päästeameti ülesanne“ ajakirjas *Juridica*. Nimetatud artiklis selgitatakse Päästeameti pädevust ja volitust ohuolukorras varjumise korraldamiseks elanike kaitseks ning artikli teravik on suunatud riigi tegevusele kriisiolukorras (Lambing, 2021, lk 131). Eesti päästemeeskonna juhtide õppes on kirjutanud Stella Polikarpus ja Kady Danilas ajakirja *Turvalisuskompas* artiklis „Eesti päästemeeskonna juhtide visiõppepõhise hindamise rakedamine ja tulemused“ (Polikarpus ja Danilas, 2021, lk 31–54). 26. ja 27. mail 2022. aastal toimus justiitsministeeriumis „Eesti Põhiseadus 30“ ürituste raames konverents „Haldusmenetlus 20“, kus muuhulgas arutati ka korra- ja kaitseõiguse teemadel, sealhulgas korra- ja kaitsemeetmetest üldvolitusest ettekirjutuse andmisel (Haldusmenetlus 20, 2022). Nimetatud teemal esitatud ettekande põhjal ilmus ajakirjas *Juridica* Janar Jäätma artikkel „Korra- ja kaitseõiguse § 28 lõige 1 ja § 29 lõige 1 – üldvolitus kõigile ja kõigeks“ (Jäätma, 2022). Kuivõrd PäästeS § 15 annab ettekirjutuse andmiseks täpsema õigusliku aluse kui korra- ja kaitseõiguse (edaspidi KorS) § 28 lg 1, huvitas siinse artikli autoreid, kuidas asetub PäästeS ettekirjutuste andmise kontekstis teiste Päästeameti kohaldamisalas olevate seaduste seas (Päästeseadus, 2010; Korra- ja kaitseõiguse seadus, 2011). Autorid pidasid otstarbekaks võrrelda PäästeS selles osas TuOS-ga. Viimasel ajal on PäästeS-sse viidud – artikli kirjutamise hetkel on neid riigikogus arutusel veel teisigi – muudatusi, mis puudutavad eeskätt demineerimistöid (Päästeseaduse ja relvaseaduse muutmise seadus, 2020; Päästeseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 678 SE, 2022). Artikli autoreid huvitas vastukaaluks demineerimistöodele päästetöödel kohaldatav korra- ja kaitsemeetmete regulatsioon ja sellega kaasnevalt päästetööde juhi staatus. Kuna demineerimistöode ja päästetööde puhul kohaldatav korra- ja kaitsemeet-

mete pakett on siiski suure ühisosaga, käib artiklis käsitletav korrakaitsemeetmetesse puutuv ka demineerimistööde kohta.

Artikkel on õiguslane deskriptiivne uurimus, mille koostamisel on lähtunud õigusriigi põhimõttest, eeskätt rakursiga õigusselgusele ja põhiõiguste kaitsele. Artiklis kasutatakse õiguse tõlgendusmeetodeid koos dokumendianalüüsiga. Deskriptiivse ehk kirjeldava õigusteadusliku uurimistöö eesmärk on õigusselguse loomine viisil, et see annab midagi juurde olemasolevasse teadmisesse õiguse kohta (Soo ja Pormeister, 2021, lk 20). Lisaks eeltoodule toetatakse artiklis *lex specialis derogat legi generali* ('erinorm murrab üldnormi') ja võrdse kohtlemise põhimõtetele.

Artikli esimeses peatükis selgitatakse PäästeS asendit korrakaitseõiguse süsteemis selleks, et teises peatükis vastata küsimusele, millise volitusnormi alusel teeb Päästeamet ettekirjutuse tuleohutusnõuete alases riiklikus järelevalves. Kolmandas peatükis käsitletakse kahe pääste- ja demineerimistöödel rakendatava erimeetme (valdusesse sisenemine ja valduse läbivaatus) kohaldamise erisusi sätestatavate normide sõnastust õigusselguse ja võrdse kohtlemise vaatenurgast. Autorid analüüsisid artikli koostamise käigus õigusselguse aspektist teisigi PäästeS-s toodud erimeetmete alusnorme. Sõelale, kus autorid leidsid, et erimeetmete regulatsioon jätab õigusselguse seisukohast soovida, jäid kaks eelpool nimetatud meetet. Neljandas peatükis võetakse luubi alla päästetööde juhi roll korrakaitsemeetmete rakendamisel, lühidalt ka tema koostöö teiste haldusorganitega, eeskätt politseiga.

1. PÄÄSTESEADUSE ASEND KORRAKAITSEÕIGUSE SÜSTEEMIS

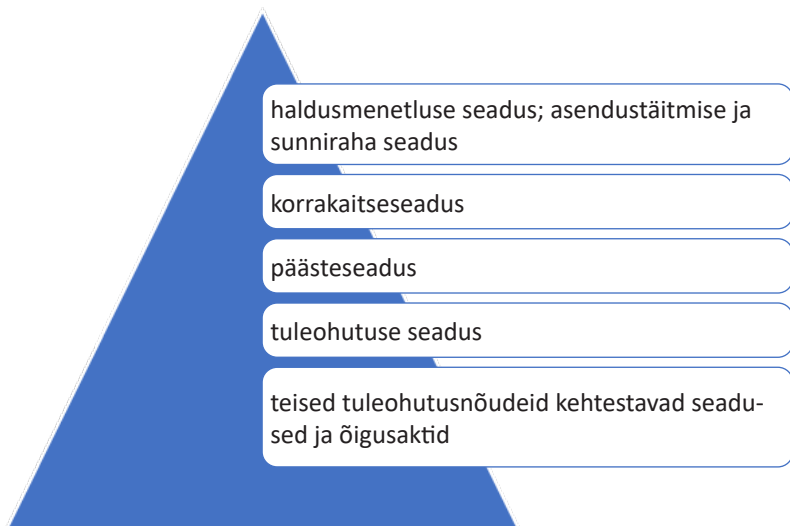
2014. aastal jõustus KorS, mis oli oluline verstepost korrakaitseõiguse alases reformis Eesti õigusmaastikul. Õieti jõustus KorS seoses selle rakendamiseaduse vastuvõtmisega. KorS sai üldseaduseks kõikidele riikliku järelevalvega tegelevatele haldusorganitele (KorS-i järgi korrakaitseorganitele) ning seetõttu muudeti KorS rakenduseadusega keskeltläbi 160 seadust, sealhulgas PäästeS. Enne KorS-i jõustumist olid korrakaitse meetmed sätestatud iga valdkonna seaduses eraldi (artiklis kasutatakse terminit „eriseadus“). KorS-i roll oli korrakaitse meetmete pakett ühtlustada, kujundada senine riikliku järelevalve süsteem ümber terviklikuks korrakaitseõiguse süsteemiks (Korakaitseaduse eelnõu 49 SE seletuskiri, 2011, lk 7). Piltlikult öeldes on KorS korrakaitseorganile kui retseptiraamat, kust ta leiab erinevate meetmete rakendamise koostisosad (õigusliku aluse). Aga enne kui KorS-i rakendada, peab korrakaitseorgan valdkonnapõhisest eriseadusest saama meetme kohaldamiseks pädevuse. KorS § 6 lg 1 järgi on korrakaitseorgan seaduse või määrusega riikliku järelevalve ülesannet täitma volitatud asutus, kogu või isik (Korakaitseadus, 2011). Valdavalt on valdkonnapõhisest eriseadustes eraldi peatükk riikliku järelevalve kohta, kus on sätestatud, milliste nõuete (kas terves seaduses või sellest seadusest vaid osa avaliku korra alaste käitumisnormide) järgimise riikliku järelevalve teostajaks konkreetne haldusorgan on. PäästeS-s täidab seda ülesannet seaduse 4. peatükk. Olles saanud korrakaitseorganiks, on organile antud korrakaitsealaste üldmeetmete kohaldamise pädevus, eeskätt teavitamine ja ettekirjutuse tegemine (KorS §-d 26 ja 28). Kui ettekirjutuse tegemiseks on alus eriseaduses (vt nt PäästeS § 15), tuleb *lex specialis derogat legi generali* põhimõttele tuginedes juhinduda sellest. Samas ei pruugi selle põhimõtte kohaldamisel üld- ja erinormi õige suhte väljaselgitamine alati üheselt selge ja arusaadav olla (Simovart ja Parrest, 2018, lk 223). Tavaliselt on eriseaduse riikliku järelevalve peatükis toodud loend erimeetmetest, mida korrakaitseorgan järelevalve teostamisel antud seaduse nõuete üle rakendada võib. Tähele tuleb panna seda, et eriseaduses võivad olla toodud erisused võrreldes KorS-ga – kas mõne KorS-s sätestatud erimeetme rakendamisega seoses või on lisatud lausa sellised erimeetmed, mida KorS ise ette ei näe. Näiteks sätestab PäästeS § 21 valdaja nõusolekuta lammutustööde, kaevetööde jms tegevuse pääste- ja demineerimistöodel (Päästeseadus, 2010). Haldusorgan võib täita erinevaid haldusülesandeid, sealjuures ka erinevaid korrakaitseõiguse reguleerimissalasse kuuluvaid ülesandeid, mida reguleerivad omakorda erinevad seadused. Nii võib ühel haldusorganil tuleneda korrakaitseorgani staatus eri allikatest erineva korrakaitsemeetmete paketi. Päästeamet kohaldab erinevaid korrakaitsealaseid eriseadusi, mille järgi on Päästeameti pädevuses omakorda erinevad korrakaitsemeetmete paketid (nt päästeseadus, tuleohutuse seadus, lõhkematerjali seadus, kemikaaliseadus,

jäätmeseadus, ehitusseadustik, liiklusseadus). Järgnevalt käsitletakse PäästeS asendit tuleohutusnõudeid reguleerivate õigustloovate aktide seas.

Päästeameti riikliku järelevalve alast tegevust reguleerivad seadused (s.o eriseadused) on omavahelises süsteemis, kus PäästeS sisaldab üldnorme teiste eriseaduste ees ning TuOS sisaldab omakorda üldnorme teiste tuleohutusosalast tegevust reguleerivate eriseaduste ees. Näiteks seob PäästeS § 5 päästeasutuse ülesandeid sätestades teisedki päästeasutuse tegevusele suunatud seadused (mitte kõik eeltoodud eriseadused, küll aga näiteks ehitusseadustiku ja tuleohutuse seaduse). Päästeasutusteks on PäästeS § 4 lõike 1 järgi Päästeamet ja Häirekeskus. (Päästeseadus, 2012) TuOS § 1 lg 2 omakorda annab seadusele selgesõnaliselt tuleohutusosalase üldseaduse tähenduse, sedastades: „kui tuleohutusnõuded on reguleeritud teises seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktis, kohaldatakse käesolevas seaduses sätestatud nõudeid, arvestades teisest seadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktist tulenevaid erisusi“ (Tuleohutuse seadus, 2010).

Päästeameti riikliku järelevalve alast pädevust silmas pidades on PäästeS-l mõneti kahetine roll. Päästeamet võib PäästeS-s sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada sama seaduse § 13¹ lõikes 1 loetletud KorS-i paragrahvides sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid (Päästeseadus, 2010). Kui seaduses sätestatud aga täpsemalt uurida, ei ole lõpuni selge, millistes piirides riiklikku järelevalvet seadusandja siinkohal silmas peab. Valdavalt on teistes korrakaitsealaste eriseaduste analoogsetes riikliku järelevalvealastes pädevusnormides järgmine sõnastus: „käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle teostab või teostavad riiklikku järelevalvet: ...“ Sellises sõnastuses on riikliku järelevalve teostamine selgelt piiritletud konkreetsetes eriseaduses toodud nõuete/käitumisnormide järgimise üle. KorS § 2 lõike 4 järgi on riiklik järelevalve korrakaitseorgani tegevus eesmärgiga ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korrariikumine (Korrakaitseadus, 2011). PäästeS tegeleb päästeasutuse ülesannete, korralduse ja õigustega (muuhulgas pääste- ja demineerimistöõde teostamisega), kaitseväge ja kaitseliidu kaasamisega päästeasutuse ülesannete täitmisse ning päästeasutuse tegevuses vabatahtlikkuse alusel osalevate isikute õiguste ja kohustustega, päästeasutuse andmekoguga ning riikliku järelevalve erimeetmete erisustega (Päästeseadus, 2010). Sellise avara ja pelgalt ülesandeid sedastava loetelu tõttu ei olegi päris üheselt selge, millises tegevusvaldkonnas toetub Päästeamet PäästeS §-s 13¹ lõikes 1 toodud erimeetmete pakstile (koos järgmistes normides toodud erisustega) ja milliste puhul lähtub mõnest eriseadusest. Otsest vastust ei anna sellele küsimusele ka päästeseaduse kommenteeritud väljaanne, kus avatakse ülaltoodud riikliku järelevalve mõiste sisu KorS-i järgi ning sedastatakse, et riiklik järelevalve on haldusmenetluse eriliigiks. Tei-

salt selgitatakse, et Päästeameti tegevused, mis ei seostu põhiõiguste riivega, ei kuulu riikliku järelevalve alla (Siseministerium, 2021, lk 37). Viimane sedastus ei ole aga täpne, kuna mõned PäästeS-s toodud Päästeameti ülesanded (näiteks PäästeS § 9 järgi päästeinfosüsteemi puutuvad) ei ole otseselt riikliku järelevalve alased, kuid seostuvad ometi põhiõiguste riivega (näiteks isikute eraelulise puutumatusena). Kuna PäästeS on üldseaduseks teiste päästeasutuse tegevusele suunatud eriseadustele, saab järeldada, et need meetmed on rakendatavad kogu päästeasutuse tegevuses, kui eriseadus ei näe ette teisiti. Nimelt teised eriseadused üldjuhul pääste- ja demineerimistöösse puutuvad ei reguleeri. Seega, käesoleva töö kontekstis, kui tegu on pääste- ja demineerimistöödega (päästesündmuse lahendamise), juhindub päästeasutus PäästeS-st, kui aga päästeasutus kontrollib tuleohutusnõudeid (mis vastavalt PäästeS-le on muu hulgas üks päästeasutuse ülesanne), juhindub päästeasutus nii PäästeS-st kui ka TuOS-i ning teiste TuOS-s nimetatud õigusaktide erisustest. Vt joonis 1

Joonis 1. Päästeameti pääste- ja tuleohutusosalast tegevust puudutav korrakaitseõiguse süsteem üldnorm/erinorm suunal

Kui Päästeamet kontrollib tuleohutusnõuete järgimist, rakendab ta korrakaitse erimeetmeid, mis on toodud TuOS §-s 39. Nimetatud sättes rõhutatakse, et selles loetletud meetmeid kohaldatakse just TuOS-s sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks (Tuleohutuse seadus 2010). TuOS-s toodud erimeetmete loetelu erineb mõnelt PäästeS §-s 13¹ toodud loetelust. Kuna TuOS-s ettekirjutuse kohta eraldi sätet ei ole, otsitakse järgmises peatükis vastust küsimusele, millise volitusnormi alusel teeb Päästeamet ettekirjutuse tuleohutusnõuete alases riiklikus järelevalves.

et eriseadustest jäeti välja kõik sätted, mis käsitlesid riiklikku järelevalvet teostavate isikute ettekirjutuste tegemist, kuna see on hõlmatud juba KorS §-ga 28 (Korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu 424 SE seletuskiri, 2014, lk 26). Nii kaotati rakenduseseaduse vastuvõtmisega üldvolitusnormi algne tähendus: „olla lünga täitja avaliku korra kaitsmisel atüüpilistes ohuolukordades“ (Jäätma, 2022, lk 398). Üldmeetme tähendus Eesti korrakaitseõiguses teiseses ning juurdus praktika, mis on toodud eelmises peatükis: kui haldusorgan on saanud riikliku järelevalve alase pädevuse, saab ta n-ö automaatselt üldmeetme pädevuse ettekirjutuste andmiseks KorS § 28 lg 1 alusel. PäästeS-s on aga ettekirjutuse andmiseks oma tüüpulukorraline ettekirjutuse andmise volitus (PäästeS § 15) ning PäästeS on omakorda üldseaduseks teistele PäästeS-s nimetatud eriseadustele. Päästeamet võiks seega revideerida oma halduspraktikat ning kaaluda PäästeS § 15 kasutamist KorS § 28 lg 1 asemel alusnormina kõikide ettekirjutuste puhul, mis on allutatavad PäästeS § 15 lõike 1 faktilise koosseisu tunnustele (s.o õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumise kõrvaldamise või ohu tõrjumise vajadus). Sama põhimõtet toetab ka päästeseaduse kommenteeritud väljaanne, kus tõdetakse, et just PäästeS annab laia aluse ettekirjutuse tegemiseks ning „ettekirjutus ei pea olema seotud ainult tuleohutusega, vaid võib olla seotud ka teistsuguste päästesündmuste ennetamisega“. Ka ettekirjutuse vormistamise nõudeid käsitlevas osas rõhutatakse, et ettekirjutuse õiguslikuks aluseks on PäästeS § 15. (Siseministeerium, 2021, lk 54–56) Tuleohutusala ettekirjutuse volitust käsitleb ka Jäätma (2022), rõhutades, et „seadusest tulenevate tuleohutuse nõuete eiramine ja selle lõpetamiseks kohustamine ei peaks toimuma üldvolituse alusel“. Samas toob Jäätma välja tuleohutusseaduse varasema redaktsiooni, mis kehtis enne KorS-i jõustumist ning mis andis ettekirjutuse andmiseks veelgi konkreetsema õigusliku aluse: toonase TuOS-i alusel sai ettekirjutust anda just tuleohutusnõuete rikkumise kõrvaldamiseks (Jäätma, 2022, lk 396–397). Kehtivas õiguses on tuleohutusala ettekirjutuste andmise õiguslik alus küll varasemast üldisem, kuid siiski erimeetmena käsitletavalt PäästeS §-s 15, mitte KorS § 28 lõikes 1.

3. VALDUSESSE SISENEMINE JA VALDUSE LÄBIVAATUS PÄASTE- JA DEMINEERIMISTÖÖDEL

PäästeS § 13¹ regulatsioon lubab koostööks KorS-ga kasutada avaliku korra kaitsel järgmisi korrakaitse erimeetmeid: küsitlemine ja dokumentide nõudmine; isikumasuse tuvastamine; viibimiskeeld; vallasasja läbivaatus; valdusesse sisenemine; valduse läbivaatus (KorS § 30, 32, 44, 49, 50 ja 51). Lisaks näeb PäästeS ette ka päästespetsiifilised erimeetmed: isiku rakendamine päästetöödele; asja sundkasutusse

võtmine; lammutustöö, kaevetöö, raie ja tõkestustule tegemine ning kraavide, ojade ja jõgede tõkestamine ning jääle mineku keeld siseveekogudel (vt PäästeS § 13¹–21). (Päästeseadus, 2010)

Järgnevalt käsitletakse lähemalt kahe erimeetme regulatsiooni õiguselguse ja võrdse kohtlemise vaatenurgast: valdusesse sisenemine ja selle läbivaatus. Valdusesse sisenemiseks annab õigusliku aluse KorS § 50 ning valduse läbivaatuseks KorS § 51 (Korrakaitseadus, 2011).

PäästeS § 13² lg 2 sätestab võrreldes KorS-ga erisuse: päästeasutus võib valdaja nõusolekuta siseneda tema valduses olevale piiratud või tähistatud kinnisasjale, ehitisse, eluruumi ja ruumi, sealhulgas avada uksi, väravaid ning kõrvaldada muid takistusi, kui see on vajalik päästetööks või demineerimistööks. Valdusesse sisenemine on PäästeS §-s 13¹ loetletud erimeetmetest ainus, mis seob erimeetme rakendamise otsesõnu pääste- ja demineerimistöödega. PäästeS § 13² lõigete 2 ja 3 puhul tekib aga küsimus, kas võib olla tegu seadusandja apsupga. Nimelt lubab PäästeS § 13² lg 3 Päästeametil eluruumi sisenemise halduskohtu loata, kuid KorS § 50, mis reguleerib valdusesse sisenemise hulgas ka eluruumi sisenemist, iseenesest halduskohtu loa vajadust ei sea. (Päästeseadus, 2010) Küll seab KorS halduskohtu loa nõude valduse läbivaatusele (KorS § 51 lg 2) (Korrakaitseadus, 2011). Lisaks valdusesse sisenemisele, seal olemisele ja selle visuaalsele vaatlemisele hõlmab valduse läbivaatus ka näiteks kapid, sahtlite, laegaste ja panipaikade avamist selleks, et läbi vaadata, uurida või leida valduses olevaid asju (Laaring *et al.*, 2017, lk 166). KorS § 51 lõike 2 järgi on valduses oleva eluruumi läbivaatuse ning äriruumi läbivaatuse väljaspool selle töö- või lahtiolekuaega lubanud ainult läbi vaadata elu- või äriruumi asukohajärgse halduskohtu eelneval loal (Korrakaitseadus, 2011). Kuivõrd päästesündmuse korral on tihtilugu raske vahet teha valdusesse sisenemise ja selle läbivaatuse vahel, peaks see selgelt välja tulema ka PäästeS-st: s.o päästesündmuse korral nende kahe meetme koosseisu tunnuste võimalik ühtelangemine või selgem eristamine. Eesmärgipäraselt tõlgendades saab väita, et seadusandja on silmas pidanud PäästeS § 13² lõigetes 2 ja 3 toodud erisuste sätestamisel ka valduse läbivaatust, mitte ainult sellesse sisenemist. Ühest sätestatud erisusest (halduskohtu loa mittevajamine) on aga omakorda välistatud äriruumid, millele näiteks tulekahju situatsioonis ei leidu mõistlikku õigustust. Riigikohus on oma lahendi nr 3-4-1-2-02 punktis 17 võrdse kohtlemise põhimõtet sisaldavat põhiseaduse (edaspidi PS) § 12 tõlgendanud järgmiselt: „seadused peavad ka sisuliselt kohtlema kõiki sarnases olukorras olevaid isikuid ühtemoodi. Keeldu kohelda võrdseid ebavõrdset on rikutud, kui kaht isikut, isikute gruppi või olukorda koheldakse meelevaldselt ebavõrdset. Meelevaldselt saab ebavõrdset kohtlemist lugeda siis, kui selleks ei leidu mõistlikku põhjust.“ (Põhiseaduslikkuse järelevalve asi Krimi-

naalkoodeksi § 40 lg 3 osaliselt kehtetuks tunnistamise ja Karistusseadustiku § 65 lg 1 põhiseadusevastaseks tunnistamise kohta, 2002)

PS § 33 ütleb, et kodu on puutumatu, ei tohi tungida kellegi eluruumi, valdusse ega töökohta ega neid ka läbi otsida, välja arvatud seadusega sätestatud juhtudel ja korras avaliku korra, tervise või teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, kuriteo tõkestamiseks, kurjategija tabamiseks või tõe väljaselgitamiseks kriminaalmenetluses (Eesti Vabariigi põhiseadus, 1992). Konkreetse põhiõiguse kaitsealasse kuulub ka eravaldu- sed looduses, sh piiritlemata aladel, kui see on seotud isiku omandiga. Põhiseaduse kommentaarides on § 33 selgitusena toodud, et „ajalooliselt on kodu puutumatus õigus üks esimestest üldtunnustatud inimõigustest, sisaldudes näiteks USA konstitutsiooni 4. paranduses, mille tõlgendus mõistab kodu samuti laialt nagu Eesti põhi- seaduski ning nõuab läbiotsimiseks enamasti kohtu luba“ (Kask, 2020). Päästetööde puhul ei saa me paralleeli tõmmata kodu läbiotsimisega, mis eeldab üldjuhul kohtu luba. Kuid mõlemal juhul on tegemist isiku tahtevastase sisenemisega. Päästetöö- del on aga halduskohtu loa kohustus sisenemiseks/läbivaatuseks eravaldusse pigem takistava iseloomuga kiirel ja efektiivsel inimeste päästmisel. Riive õigustus ehk luba sisenda valdusesse ja seda läbi vaadata ilma halduskohtu loata seisneb tarviduses kaitsta isikute elu.

4. PÄÄSTETÖÖ JUHI ROLL PÄÄSTETÖÖDEL

Edasi käsitletakse päästetööde juhi rolli seoses korrakaitsemeetmete kohaldamisega ning lühidalt ka koostöö aluseid teiste institutsioonidega. Päästetöö on päästesea- duse tähenduses päästesündmuse toimumisel, ohu tõrjumisel ja kõrvaldamisel ning päästesündmuse tagajärgede leevendamisel viivitamata rakendatavad, vältimatud ja edasilükkamatud tegevused. Päästesündmus on sama seaduse järgi ootamatu olu- kord, mis vahetult ohustab füüsiliste või keemiliste protsesside kaudu inimese elu, tervist, vara või keskkonda tulekahju, loodusõnnetuse, plahvatuse, liiklusõnnetuse, keskkonna reostuse või muu sarnase olukorra korral (PäästeS § 3 lg 1 ja 1¹). Päästeasu- tuse tegevuse eesmärk on turvalise elukeskkonna kujundamine ja hoidmine, ohtude ennetamine ning operatiivne ja professionaalne abistamine. Päästeasutuse tegevus on suunatud inimeste elu, tervist ja vara ning keskkonda ohustavate päästesünd- muste ennetamisele, ohu väljaselgitamisele, ohu tõrjumisele ning päästesündmuse tagajärgede leevendamisele, kui teistes seadustes ei ole sätestatud teisiti (PäästeS § 2 lõiked 1 ja 2). (Päästeseadus, 2010) Päästeameti põhimääruse § 1 lg 1 on määratletud Päästeameti staatus: Päästeamet on siseministeeriumi valitsemisala valitsusasutus, kes täidab seadusest ja teistest õigusaktidest tulenevaid ülesandeid, teostab riiklikku

järelevalvet ning kohaldab riiklikku sundi seaduses ettenähtud alusel, ulatuses ja korras (Siseminister, 2014).

4.1. Päästetööde juht – ametnik ja kutsekandja

Päästesündmuste lahendamisel on suur roll päästetööde juhil, kelle vastutusallas on palju eripalgelisi ülesandeid. Ta peab täitma erinevaid funktsioone, juhtima sündmust, meeskonda, vajadusel päästetöö ohutu kulgemise tagamiseks rakendama meetmeid. Päästetöö juhi tööd reguleerib peamiselt PäästeS koosmõjus KorS, eriseaduste ja muude kohaste õigusaktidega. PäästeS § 6 lõike 1 järgi on päästetöö juht päästeametnik, kes juhhib päästetöid (Päästeseadus, 2010). Vastavalt haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 8 lõikele 2 määratakse haldusorganisatsioonil isikud, kes tegutsevad haldusmenetluses haldusorgani nimel, kui seaduses või määruses ei ole sätestatud teisiti (Haldusmenetluse seadus, 2001). Päästetöö juht on ametnik, kes tegutseb Päästeameti nimel ka seaduse järgi, s.o mõnedel juhtudel on talle antud päästesündmuse korral pädevus otse PäästeS-ga või selle alusel määrusega. Näiteks PäästeS § 20 lg 3 järgi võib päästetöö juht kohustada sundkasutusse võetava asja omanikku või valdajat toimetama vallasasja selle üleandmiseks määratud kohta (Päästeseadus, 2010).

Sisekaitseakadeemia päästekolledžis 2020. a Kalle Silla kaitstud lõputöös toob autor välja, et üldiselt jaotatakse Päästeameti pakutavad teenused põhiteenuse ja tugiteenuste valdkonda. Päästeamet on kirjeldanud viit osutatavat põhiteenust põhivaldkonnas: päästetöö, ennetustöö, hädaolukorraks valmisolek, ohutusjärelevalve ja demineerimine. Päästeamet osutab kokku 34 teenust, millest 13 on otseselt seotud päästetöödega. Põhivaldkonna teenuseks on päästetöö juhtimine ning eesmärgiks kiire ja oskuslik juhtimine päästesündmuste lahendamisel ning ohtude likvideerimisel (Sild, 2020, lk 11). Samast lõputööst on asjakohane välja tuua autori osundus Grimwoodi uuringule, kus jõutakse seisukohale, mille järgi on päästesündmus kui ka päästetöö ajakriitiline ja keerukas ahel, milles inimesed riskivad oma eluga, et päästa teiste elu, tervist ja keskkonda ning et päästetöödel tuntakse ühiskonna ees moraalselt vastutust eduka tulemusliku tagajärje saavutamiseks (Grimwood, 2008, ref Sild, 2020, lk 14). Lõputöös viitab K. Sild Rajnandinile ja Williamsile, kes toovad välja, „kuidas juhi roll mõjutab päästetöödel ja kriisisituatsioonides tema alluvate käitumismustreid ning läbi selle ka päästetööde tulemuslikkust“ (Rajnandini, 2004, ref Sild, 2020, lk 16).

Päästetöö juhtidele on seatud kõrged nõudmised, nende töö on väga ajakriitiline ja keerukas. Seetõttu peavad nad olema füüsiliselt ja psühholoogiliselt võimekad. Vajadusel peavad päästetöö juhid oskama rakendada ka õigust, sh andma õiguslikke korraldusi ja kohaldama meetmeid. Päästetööde juhi roll on väga mitmetahuline ja

kaasuvad probleemid tuleb lahendada õiguslikult korrektselt. Päästetöö juhi kohustus on järgida ametnikuna ja haldusorgani nimel tegutsejana meetme kohaldamisel õigusliku alusega kooskõla, sealhulgas meetme proportsionaalsust. Proportsionaalsuse printsiip seab piirid seadusandliku ja täitevvõimu tegevusele. See tähendab, et isegi, kui seadusandja on spetsiaalselt volitanud põhiõiguste piiramise aluse, peab piirang olema mõistlik (Triipan, 2001). Laiemalt peab päästetöö juht hea seisma PS § 3, 10, 11, 13 ja 14 toodud põhimõtete (seaduslikkus, põhiõiguste kaitse kohustus, proportsionaalsus, seaduse kaitse riigivõimu omavoli eest ja õigusselgus) koosmõjus isikute põhiõiguste kaitsega viisil, et oskaks seaduse teksti tõlgendada, seda ka kriitilistes olukordades (Eesti Vabariigi Põhiseadus, 1992). PS § 13 ja 14 tulenev riigi tegutsemiskohustus ning nende normide täitmise tagamine on kõigi võimuharude ülesanne. Õigusselged reeglid ja seaduste järgimine annavad kindluse vältimaks asjatuid sekkumisi isikute põhiõigustesse. Õigusselguse põhimõttega võib olla vastuolu ka siis, kui ei ole järgitud seaduslikkuse põhimõtet ning seaduses ei ole piisavalt reguleeritud põhiõiguste piirangute kohaldamise aluseid ja korda. Seega on oluline, et õigusnormid oleksid selged ja arusaadavad nii õiguse rakendajale kui ka üksikisikutele, kelle suhtes meetmeid kohaldatakse. Kui normi rakendajaks on asjakohase kutsealase ettevalmistusega avalikud teenistujad, peavad nad olema võimelised tõlgendamise teel ületama võimalikud ebaselgused või rakendamiskasused (Albi, 2020).

Päästetööde juhile on kutsestandardiga ette nähtud kindla oskusteabe omamine, mis on eelduseks vastava kutse taotlemisel ja saamisel. Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Oskused ja teadmised, mida peab 5. taseme päästetööde juht omama, on hõlmataavad laiematest oskuste paketest, juhtimis- ja kommunikatsioonioskusest, koostöövõimest. Tuleb märkida, et kutsestandardi järgi on vastava ameti nimetus päästemeeskonna juht, PäästeS aga räägib päästetööde juhist. Tõenäoliselt on siin erinevuse selgituseks see, et üks nimetus eeldab ametinimetust ja teine ametinimetusest tulenevat õiguslikku pädevust juhtida päästetöid. Antud töös lähtutakse mõistest „päästetööde juht“. Kutsestandardis on põhjalikult välja toodud erinevad teadmised ja oskused, mis peavad olema päästemeeskonna juhiks pürgijatel. Kutsestandardis päästetöö juhile omistatavad professionaalsed oskused sisaldavad ka õigusalaseid teadmisi: päästetööde juht järgib oma töös päästetöö valdkonda reguleerivaid õigusakte ja kontrollib nende järgimist (Kutsekoda, 2022). Päästetöö juhi pädevuse käsitlemine kutsestandardi kontekstis on oluline aspekt antud ametikohal töötavale ametnikule. Olles ametnik, kes täidab talle seadusega pandud ülesandeid, peab päästetööde juht omama ka vajalikku ettevalmistust töö spetsiifika lähtuvalt. Üksnes ametniku staatus ei võimalda teha oma tööd professionaalselt. On ilmselge, et ametniku staatus ja kutsestandardis ette nähtud oskused koosmõjus on

päästetöö juhi kontekstis olulise tähtsusega. Vastavalt päästeteenistuse seaduse § 4 lõike 2 punktile 1 on päästeametnik päästeasutuse koosseisus päästeseaduses sätestatud ülesannete juhtimiseks, korraldamiseks ja tegemiseks ettenähtud ametikohale nimetatud isik (Päästeteenistuse seadus, 2008). Avaliku teenistuse seaduse § 7 järgi on ametnik isik, kes on riigiga avalik-õiguslikus teenistus- ja usaldussuhtes. Avalikku võimu teostades on sellesse muude tegevuste seas kaasatud ka riikliku järelevalve alane tegevus. Sama seaduse § 51 lõiked 1 ja 2 sätestavad, et ametnik peab teenistusülesandeid täitma ausalt, asjatundlikult, hoolikalt ja erapooletult, sealhulgas valima teenistusülesandeid täites igapäevase õigusi ja vabadusi ning avalikku huvi parimal võimalikul viisil arvestava lahenduse. (Avaliku teenistuse seadus, 2012) Ametniku staatus seab päästetööde juhile eetilised nõudmised, kuna riik usaldab ametnikku, eeldades, et ta teeb oma tööd õiguslikult korrektselt ja ausalt. Arvestades päästetööde juhile kutsestandardist tulenevaid professionaalseid pädevusnõudeid ja ametniku staatusest tulenevaid üldpädevusnõudeid, peab tõdema, et need on päästetöö juhile tema igapäevatoos võrdselt olulised.

4.2. Koostöö päästetöödel

Päästetöö on ajakriitiline ja päästetööde juhil napib sageli aega, et tegeleda lisaks põhieesmärgile sündmuskohal muude päästesündmusega seonduvate tegevustega. Seda tõdemust, et päästetööd on ajakriitilised, kinnitab ka päästeseaduse kommenteeritud väljaanne. Näiteks selgitatakse kommentaarides, et kuigi Päästeametil on PäästeS järgi pädevus isikusamasuse tuvastamisel isiku ütluste võrdlemiseks rahvastikuregistri andmetega või tema toimetamiseks ametiruumi, siis päästesündmuse kiireloomulisuse tõttu seda üldiselt ei tehta – isikult võetakse ütlused ja vastav teave antakse edasi politseile või kaasatakse politsei isiku ametiruumi toimetamiseks (Siseministerium, 2021, lk 44–45). Et päästemeeskonna juhi töö eeldab kiiret tegutsemist sündmuse asjaoludele tuginedes, tekib seega vajadus kaasata päästetöödele teisi institutsioone. Ühelt poolt võib päästesündmuse puhul olla tegu kompleksisündmusega, kus osalevad nii politsei, pääste kui ka kiirabi, mistõttu vajab selline olukord koordineeritud tegevust (Siseministerium, 2021, lk 27). Lähtuvalt PäästeS § 5 lg 3 volitusnormist, mille alusel on vastu võetud päästesündmusel osalevate riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning isikute koostöö kord, mille § 1 lg 1 sätestab, kuidas päästesündmusel toimida ohu tõrjumisel ja kõrvaldamisel ning samuti päästesündmuse tagajärgede leevendamisel osalevate riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning isikute koostöös. Sama korra lg 2 järgi reguleeritakse asutuste ning isikute koos tegutsemist sellisel päästesündmusel, mida juhib päästetöö juht ning mille lahendamiseks on vajalik teistele asutustele ja isikutele pandud ülesannete täitmine või kus

päästeamet vajab lisaressursse või -kompetentse talle pandud ülesannete täitmiseks. Osundatud korra § 4 annab selge reegli koostöö korraldamisel ja selle juhtimisel. Normis on sätestatud, et päästesündmuse lahendamisel osalevad asutused ning isikud täidavad päästetöö juhi seaduslikke korraldusi. (Vabariigi Valitsus, 2011) Koostöö on hädavajalik näiteks autoavarii korral, kui autosse löksu jäänud isikud tuleb kiiresti välja aidata ning tagada, et auto ei süttiks jne. Selliste sündmuste puhul on tarvis rakendada erinevaid meetmeid, reguleerida liiklust, pidada vajadusel kedagi kinni jne. Näiteks liiklusseaduse § 8 lg 3 järgi reguleerib liiklust politseiametnik või abipolitseinik, kes on saanud sellekohase väljaõppe (Liiklusseadus, 2010). Teisalt ei pruugi kõrvalised isikud alluda päästetöö juhi seaduslikele korraldustele ja võivad rikkuda avalikku korda viisil, mis võib takistada päästetöid. Lisaks konkreetsele päästetöösse puutuvale koostöö korrale saab päästetöid segava avaliku korra rikkumise korral kaasata olukorra lahendamisele politsei, kellel on sellisteks olukordadeks avaram pädevus ja oskusteave. Juhutudeks, kui päästetööde juht abi vajab, on kehtestatud ametiabi taotlemise üldreeglid halduskoostöö seaduses (edaspidi HKTS). HKTS-i järgi võib ametiabi taotleda muu hulgas siis, kui haldusülesande täitmiseks vajaliku akti andmine või toimingu sooritamine ei ole haldusorgani pädevuses (vt HKTS § 18 lg 1). HKTS § 17 lõike 1 järgi on ametiabiga tegu, kui haldusorgan annab nimetatud seaduses sätestatud alustel ja korras akti või sooritab toimingu oma pädevuse piires teise haldusorgani taotlusel selle haldusorgani ülesande täitmise toetamiseks. (Halduskoostöö seadus, 2003) Lisaks sätestab KorS § 6 lg 6, et politsei osutab teisele korrakaitseorganile HKTS-is ettenähtud ametiabi andmise alustel ja korras abi riikliku järelevalve haldusakti täitmisel, kui täitmine seisneb vahetu sunni kohaldamises (Korrakaitse seadus, 2011). Olenemata seaduslikest koostöövõimalustest, ei ole päästesündmustel harvad olukorrad, kus politsei saabumiseni tuleb päästetöö juhil endal tagada kord. Avaliku korra tagamine päästesündmusel on tähtis, selle tegevusega kaitstakse olulisi õigushüvesid (inimeste elu, keskkond, vara) (Laaring *et al.*, 2017, lk 17). Eesti kehtivas korrakaitseõiguses on avaliku korra mõiste sätestatud KorS § 4 lõikes 1, mille järgi on avalik kord ühiskonna seisund, milles on tagatud õigusnormide järgimine ning õigushüvede ja isikute subjektiivsete õiguste kaitse (Korrakaitse seadus, 2011). Korrakaitse seaduse eelnõu väljatöötamisel lähtuti ka avaliku korra mõiste võimalikku asendamist mõne muu tähistusega. Korrakaitse seaduse eelnõu seletuskirjas selgitatakse, et „Saksa õigusruumis kasutatakse sarnase õigushüvede grupi tähistamiseks nt avaliku turvalisuse (öffentliche *Sicherheit*) mõistet, avaliku korrana (öffentliche *Ordnung*) mõistetakse hoopis moraalnormide ja tavade kaitset“ (Korrakaitse seaduse eelnõu 49 SE seletuskiri, 2011, lk 18). Avalikul korral on olemas kindlapiiriline ja konkreetsetest rakendusjuhtumitest sõltumatu sisu, isegi kui seadusandja või kohtupraktika seda mõistet sõnaselgelt ei ava, peab tegevuse aluseks olema mingi üldine ettekujutus avaliku korra olemusest (Laaring, 2012).

Päästetööde juht on isik, kes annab päästetöödel ametnikuna haldusakte eeskätt otsese pädevusnormi alusel (PäästeS pädevusnormid, mis on suunatud konkreetselt päästetööde juhile või päästeametnikule: päästetöödel korralduste andmine teistele isikutele, ettekirjutuse andmine, isiku rakendamine päästetöödele, asja sundkasutusse võtmine). Päästetööde juhi haldusaktide andmise pädevus päästetöödel on tuletatav ka kaudselt. Nimelt rõhutab Päästeseaduse kommenteeritud väljaanne, et haldusakte saab anda vaid päästeametnik lähemalt seda seisukohta küll selgitamata. Ilmselt tuletavad kommentaaride autorid esitatud seisukohta ülal käsitletud ametniku tegevuse sidumisest avaliku võimu teostamisega. Kommentaarides selgitatakse:

Kui päästetööde tegemisel ei ole kohapeal päästeametnikku, vaid on ainult päästetöötajad [kes ei ole ametnikud], siis on Päästeameti võimalus langetada otsus kohapeal piiratud. Päästetöötajad saavad iseseisvalt lahendada väiksemaid sündmusi, näiteks kulupõlengu ja prügikasti põlengu kustutamine, mis ei eelda meetme rakendamist. Kui tekib vajadus rakendada meedet, peab selleks korralduse andma päästeametnik. (Siseministeerium, 2021, lk 38)

Vastavalt HMS § 51 lõikele 1 on haldusakt haldusorgani poolt haldusülesannete täitmisel avalikõiguslikus suhtes üksikjuhtumi reguleerimiseks antud, isiku õiguste või kohustuste tekitamisele, muutmisele või lõpetamisele suunatud korraldus, otsus, ettekirjutus, käskkiri või muu õigusakt (Haldusmenetluse seadus, 2001). Seega on päästetööde juhil päästetööde teostamisel täita oluline roll nii päästetööde koordineerimisel kui ka sündmuse lahendamisel, mis vajab nii mõnelgi juhul avaliku võimu teostamise pädevust, isikute tegevuse reguleerimist. See aga eeldab õigusaktide tundmist mitte ainult alusnormide tasemel, aga ka laiemalt erinevate koostöö kordadeni välja.

KOKKUVÕTE

Kokkuvõtvalt saab sedastada, et artiklis käsitletud õigusnormides esineb probleeme õigusselgusega. Samas tuleb tõdeda, et need pole siiski laialdased ja on tõlgendusvõtteid üldjuhul kasutades ületatavad. Eeskätt päästetööde juhi puhul, kes on ametnik ja kellel on ka vastavad kutsenõuded, mis sisaldavad muuhulgas teadmisi õiguse valdkonnast. Artiklis selgitati välja mõned kitsaskohad korrakaitsealases regulatsioonis, mis on suunatud päästesündmuse lahendamisele. Päästeseaduse staatus korrakaitse-süsteemis riikliku järelevalve eset silmas pidades ei ole sätestatud kuigi selgepiiriliselt. Kuid kasutades üld- ja erinormide omavahelist hierarhilist suhet, kus erinorm prevaleerib üldnormi ees, on siiski aru saada, millistes olukordades kasutada PäästeS-s ja millistes olukordades teistes eriseadustes sätestatud Päästeametile suunatud

korrakaitse meetmete pakette. Eelneva probleemkohaga kaasneb järgmine: millisel juhul kasutada ettekirjutuse tegemisel alusnormina KorS § 28 lõiget 1 ja millisel juhul PäästeS § 15. Seoses korrakaitseadust jõustava seadusega muutus KorS-i eelnõu faasis olnud ettekirjutuse õigusliku aluse rakurss. Valdavalt kasutavad korrakaitseorganid (üldiselt ka Päästeamet) ettekirjutuste tegemisel õigusliku alusena KorS-s olevat normi. Kuna PäästeS-s on omakorda ettekirjutuse tegemiseks oma erinorm ja PäästeS ise üldseaduseks teiste Päästeameti kohaldatavate eriseaduste ees, võiks kaaluda senise halduspraktika muutmist. PäästeS § 13² lg 3 ning KorS § 50 ja 51 on omavahel omapärasel vastuolus. Nimelt lubab PäästeS päästesündmuse korral siseneda eluruumi ka ilma halduskohtu loata. Samas ei piira KorS § 50 valdusesse sisenemist ühelgi juhul halduskohtu loa nõudega. Küll aga teeb seda KorS § 51 lg 2 valduse läbivaatuse puhul. Valdusesse siseneda ja valduse läbivaatus piiravad küll mõlemad kodupuutumatus, kuid valduse läbivaatus on intensiivsema põhiõigusriivega ja nõuab seetõttu eraldi regulatsiooni ja nii on tegu ka eraldiseisvate meetmetega. Kuivõrd päästesündmuse käigus võivadki valdusesse siseneda ja selle läbivaatus ajakriitilises olukorras kokku langeda, saab tõlgendada, et PäästeS § 13² lg 3 puhul mõeldakse pigem valduse läbivaatust. Päästesündmuse (näiteks tulekahju) puhul on küsitav ka see, miks PäästeS lubab valdusesse siseneda ilma halduskohtu loata just eluruumidesse, mitte aga äriruumidesse, mille läbivaatus nõuab KorS-i järgi koos eluruumidega teatud juhtudel kohtu luba. Arvestades võrdse kohtlemise põhimõtet (PS § 12), ei ole selline erinev kohtlemine kuigi õigustatud. Päästetööde juhtide tegevust silmas pidades on õiguslik regulatsioon üldjoontes piisav, et rakendada seadustest tulenevaid meetmeid. Õigusnormid on pigem selgelt ja mõistetavalt reguleeritud ning ei ole päästetöö juhile takistuseks korrakaitsemeetmete rakendamisel. Pigem võib teatud mõttes problemaatiline olla sätte taga oleva mõtte selge tuvastamine ajakriitilises olukorras – milleks päästetööd reeglina ka on –, kus tuleb lähtuda hetke olukorrast ja vastavalt oma senistele teadmistele ka käituda. Ent see probleem peaks olema lahendatud päästetööde juhi kutsenõuetest tulenevate õiguslaste teadmistega. Kas korrakaitsemeetmete pakett päästetöödeks PäästeS järgi on piisav – selles osas leiavad autorid, et kehtiv õiguslik regulatsioon võimaldab päästetööde juhil ja päästjatel päästetöödel kontsentreeruda päästesündmuse lahendamisele ning haldusorganite koostööd reguleerivad sätted kompenseerivad eeskätt politsei abistava rolli tõttu võimalikud vajakajäämised.

RIINA KROONBERG

Sisekaitseakadeemia, sisejulgeoleku instituudi õigus- ja sotsiaalteaduste keskuse vanemlektor

E-post: riina.kroonberg@sisekaitse.ee

Töötab alates 2004. aastast Sisekaitseakadeemias õppejõuna. Omandanud Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas magistrikraadi õigusteaduses. Eelnevalt on Riina Kroonberg töötanud praktilises valdkonnas ja tegelenud spetsiifilisema õigusvaldkonna ehk kriminaalmenetlusega. Panustab akadeemia teadus- ja arendustegevusse erinevate sisejulgeoleku valdkonna artiklite avaldamisega, juhendab rakendus kõrghariduse ja magistriõppe õppureid. Õigusvaldkonnas on Riina Kroonbergi meelisteemaks menetlusõigus; ta tegeleb süüteomenetluse, ülekuulamise ja keha-keele koosmõju praktiseerivate koolitustega.

TRIIN ROOSVE

Sisekaitseakadeemia, sisejulgeoleku instituudi õigus- ja sotsiaalteaduste keskuse lektor

E-post: triin.roosve@sisekaitse.ee

Triin Roosve lõpetas Tartu Ülikooli õigusteaduskonna 1988. aastal, mis on võrdsustatud magistrikraadiga. Lisaks on läbinud praktikaprogrammi Saksamaa Liitvabariigi parlamendis (Bundestag) ja Bonni Ülikoolis. Triin Roosve on kogenud taseme- ja täiendõppe koolitaja nii Sisekaitseakadeemias kui ka väljaspool seda. Õpetatavad valdkonnad on õiguseõpetus, riigiõigus, haldusõigus. Uurimisvaldkonnad on halduskorraldus, haldusmenetlus ja korrakaitseõigus.

KASUTATUD ALLIKAD

- Albi, K., 2020. Põhiseaduse § 13 kommentaarid. *Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne*. Tartu: Sihtasutus Iuridicum.
- Avaliku teenistuse seadus (2012) RT I, 04.06.2022, 8.
- Eesti Vabariigi põhiseadus (1992) RT I, 15.05.2015.
- Halduskoostöö seadus (2003) RT I, 17.11.2021, 7.
- Haldusmenetlus 20, 2022. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.just.ee/tere-tulemast-konverentsile-haldusmenetlus-20> [Kasutatud 21.10.2022].
- Haldusmenetluse seadus (2001) RT I, 13.03.2019, 2.
- Jäätma, J., 2015. *Ohutõrjeõigus politsei- ja korrakaitseõiguses: kooskõla põhiseadusega*. Tartu Ülikool. [Võrgumaterjal] Leitav: http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/45922/Jaatma_Janar.pdf [Kasutatud 26.08.2022].
- Jäätma, J., 2022. Korrakaitseaduse § 28 lõige 1 ja § 29 lõige 1 – üldvolitus kõigile ja kõigeks. *Juridica*, 6, lk 391–399.
- Kask, O., 2020. Põhiseaduse § 33 kommentaarid. *Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne*. Tartu: Sihtasutus Iuridicum.
- Korrakaitseadus (2011) RT I, 06.08.2022.
- Korrakaitseaduse eelnõu 49 SE seletuskiri, 2011. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/8a9c2286-06fc-65d2-957b-bd9e11a940c4/Korrakaitseadus> [Kasutatud 26.08.2022].
- Korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu 424 SE seletuskiri, 2014. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/2445bcfe-b04d-40c8-932e-db51253abea3/Korrakaitseaduse%20muutmise%20ja%20rakendamise%20seadus/> [Kasutatud 26.08.2022].
- Kutsekoda, 2022. *Kutsestandardid: Päästemeeskonna juht, tase 5*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10684934> [Kasutatud 26.08.2022].
- Laaring, M., 2012. Avaliku korra mõiste põhiseaduses. *Juridica*, 4, lk 247–261.
- Laaring, M., Pars, S., Kranich, H., Nuka, E., Kiviste, J., Mikiver, M., Roosve, T., Vanaisak, Ü., 2017. *Korrakaitseadus. Kommenteeritud väljaanne*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
- Lambing, M., 2021. Ohuolukorras varjumise korraldamine elanikkonna kaitseks: kas riigi kaitsekohustus ja Päästeameti ülesanne. *Juridica*, 2, lk 131–139.
- Liiklusseadus (2010) RT I, 20.06.2022, 70.

- Polikarpus, S. ja Danilas, K., 2021. Eesti päästemeeskonna juhtide visiõppepõhise hindamise rakendamine ja tulemused. *Turvalisuskompas*, 1, lk 31–54.
- Põhiseaduslikkuse järelevalve asi Kriminaalkodeksi § 40 lg 3 osaliselt kehtetuks tunnistamise ja Karistusseadustiku § 65 lg 1 põhiseadusevastaseks tunnistamise kohta* (2002), 3-4-1-2-02.
- Päästeameti avalik dokumendiregister, 2022. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://adr.rescue.ee/paa/> [Kasutatud 26.08.2022].
- Päästeseadus* (2010) RT I, 27.05.2022, 40.
- Päästeseaduse ja relvaseaduse muutmise seadus* (2020) RT I, 03.07.2020, 1.
- Päästeseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus* 678 SE, 2022. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/99754584-50be-4c54-9e0e-27231652930e/P%C3%A4%C3%A4steseaduse%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus> [Kasutatud 21.10.2022].
- Päästeteenistuse seadus* (2008) RT I, 27.05.2022, 41.
- Sild, K., 2020. *Päätetöö kvaliteedi tagamine puuduva juhtimise teenuse korral. Lõputöö*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
- Simovart, M. A. ja Parrest, N., 2018. Põhimõttest *lex specialis derogat legi generali* riigihankeõiguse näitel. *Juridica*, 4, lk 223–233.
- Siseministeerium, 2021. Päästeseaduse kommenteeritud väljaanne. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.siseministeerium.ee/tegevusvaldkonnad/kiire-ja-asjatundlik-abi/valmisolek-reageerimine-ja-sundmuste-lahendamine> [Kasutatud 21.10.2022].
- Siseminister, 2014. *Päästeameti põhimäärus. Määrus*. RT I, 15.02.2017, 4.
- Soo, A. ja Pormeister, K., 2021. *Akadeemilise õigusteadusliku uurimistö abimees*. Tallinn: Juura.
- Triipan, M., 2001. Proportsionaalsuse printsiip riigi- ja haldusõiguses. *Juridica*, 5, lk 305–313.
- Tuleohutuse seadus* (2010) RT I, 22.03.2021, 1.
- Vabariigi Valitsus, 2011. *Päästesündmusel osalevate riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning isikute koostöö kord. Määrus*. RT I, 16.12.2020, 13.
- Vanaisak, Ü., 2020. Päästeseadus vajab põhjalikumat täiendamist. *Verbis Aut Re* 2/2020 (10), lk 2–5.